Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 11 kwietnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Prawo przedsiębiorstw – Zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych – Dyrektywa 2011/7/UE – Artykuł 6 – Rekompensata za koszty odzyskiwania należności – Zapłata stałej kwoty i rozsądnej rekompensaty – Odliczenie od stałej kwoty kosztów poniesionych w związku z korzystaniem z usług prawnika przed wystąpieniem do sądu

W sprawie C-131/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 lutego 2018 r., w postępowaniu:

Vanessa Gambietz

przeciwko

Erice Ziegler,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: C. Lycourgos (sprawozdawca), prezes izby, E. Juhász i M. Ilešič, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Hogan,

sekretarz: A. Calot Escobar,

postanowiwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem, zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 2011, L 48, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2012, L 233, s. 3).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Vanessą Gambietz i Eriką Ziegler w przedmiocie odzyskiwania wierzytelności pierwszej z nich od drugiej.

* Język postępowania: niemiecki.

Ramy prawne

3 Motywy 19 i 20 dyrektywy 2011/7 stanowią:

„(19) Konieczna jest uczciwa rekompensata za ponoszone przez wierzycieli koszty odzyskiwania należności w związku z opóźnieniami w płatnościach, aby zniechęcić do opóźnień w płatnościach. Koszty odzyskiwania należności powinny obejmować również odzyskiwanie kosztów administracyjnych oraz rekompensatę za koszty wewnętrzne poniesione z powodu opóźnień w płatnościach, w odniesieniu do których niniejsza dyrektywa powinna przewidzieć stałą minimalną kwotę, którą można połączyć z odsetkami za opóźnienia w płatnościach. Rekompensata w postaci stałej kwoty powinna mieć na celu ograniczenie kosztów administracyjnych i wewnętrznych związanych z odzyskiwaniem należności. Rekompensata za koszty odzyskiwania należności powinna zostać ustalona bez naruszania przepisów prawa krajowego, zgodnie z którymi sąd krajowy może przyznać wierzycielowi rekompensatę za każdą dodatkową szkodę powstałą w związku z opóźnieniem w płatnościach dłużnika.

(20) Oprócz roszczenia o zapłatę stałej kwoty na pokrycie kosztów odzyskiwania należności wierzyciele powinni mieć również roszczenie o zwrot pozostałych kosztów odzyskiwania należności, które ponoszą z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Do tych kosztów zalicza się w szczególności koszty poniesione przez wierzycieli w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej”.

4 Artykuł 6 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Rekompensata za koszty odzyskiwania należności”, przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciel był uprawniony do uzyskania od dłużnika co najmniej stałej kwoty 40 EUR, w przypadku gdy odsetki za opóźnienia w płatnościach stają się wymagalne w ramach transakcji handlowych zgodnie z art. 3 lub 4.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby stała kwota, o której mowa w ust. 1, była płacona bez konieczności przypomnienia [wezwania] jako rekompensata za koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela.

3. Oprócz stałej kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Mogłoby to obejmować koszty poniesione między innymi w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

5 V. Gambietz wniosła o nakazanie E. Ziegler, swojej dłużniczce, zapłaty przysługującej jej wierzytelności głównej wraz z należnymi odsetkami oraz dodatkowej kwoty w wysokości 112 EUR, odpowiadającej, po pierwsze, ryczałtowej kwocie w wysokości 40 EUR, o której mowa w § 288 ust. 5 zdanie pierwsze Bürgerliches Gesetzbuch (kodeksu cywilnego, zwanego dalej „BGB”), oraz po drugie, kosztom prawnika w kwocie 72 EUR.

6 Ponieważ Amtsgericht Eilenburg (sąd rejonowy w Eilenburgu, Niemcy) uznał to roszczenie, z wyjątkiem stałej kwoty w wysokości 40 EUR, powódka w postępowaniu głównym wniosła odwołanie od wydanego wyroku do Landgericht Leipzig (sądu krajowego w Lipsku, Niemcy). Sąd ten oddalił odwołanie, orzekając, że owa stała kwota powinna zgodnie z § 288 ust. 5 zdanie trzecie BGB zostać zaliczona na poczet kosztów związanych z korzystaniem z usług prawnika dotyczących okresu przed wystąpieniem do sądu.

7 Powódka w postępowaniu głównym wniosła do sądu odsyłającego skargę rewizyjną na ten wyrok.

8 Sąd odsyłający uważa, po pierwsze, że należna, na podstawie § 288 ust. 5 zdanie pierwsze BGB, powódce stała kwota w wysokości 40 EUR powinna zostać zaliczona, zgodnie z § 288 ust. 5 zdanie trzecie BGB, na koszty adwokackie w wysokości 72 EUR, jakie poniosła ona na przedsądowym etapie dochodzenia swoich praw.

9 Niemniej jednak, po drugie, zastanawia się on nad tym, czy taka wykładnia § 288 BGB jest zgodna z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7.

10 W tym zakresie sąd odsyłający skłania się do uznania, że ów przepis przewiduje również takie zaliczenie na poczet kwoty ryczałtowej. Niemniej jednak zauważa, że motywy 19 i 20 dyrektywy 2011/7 mogą prowadzić do odmiennej wykładni. Można by także przyjąć w przypadku stałej kwoty kosztów prawnika poniesionych w celu odzyskania wierzytelności, że wspomniana stała kwota mogłaby w dużej mierze, to znaczy w całości, zostać pochłonięta, co prowadziłoby do tego, że wierzyciel mógłby ostatecznie dochodzić kwoty odpowiadającej kosztom prawnika poniesionym na etapie przedsądowym.

11 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 6 ust. 3 [dyrektywy 2011/7] należy interpretować w ten sposób, że wymienioną w art. 6 ust. 1 dyrektywy stałą kwotę 40 EUR należy zaliczyć na poczet zewnętrznych kosztów w dziedzinie dochodzenia na płaszczyźnie prawnej, które zostały poniesione na przedsądowym etapie postępowania w związku z udzieleniem pełnomocnictwa adwokatowi w wyniku opóźnień dłużnika, za które to koszty należy się rekompensata zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

12 Poprzez pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 należy interpretować w ten sposób, że od kosztów rozsądnej rekompensaty przewidzianej w tym przepisie należy odliczyć stałą kwotę 40 EUR przyznaną wierzycielowi na podstawie art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy.

13 Na podstawie art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli pytanie skierowane w trybie prejudycjalnym jest identyczne z pytaniem, w którego przedmiocie Trybunał już orzekał, jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, Trybunał może w każdej chwili, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem.

14 Należy zastosować ten przepis w przypadku niniejszego odesłania prejudycjalnego.

15 Artykuł 6 dyrektywy 2011/7 przewiduje zapewnienie odszkodowania za koszty odzyskiwania poniesione przez wierzyciela, jeżeli na podstawie tej dyrektywy są wymagalne odsetki za opóźnienie w płatności. Ustęp 1 tego artykułu przewiduje przyznanie wierzycielowi stałej kwoty w wysokości 40 EUR. Na podstawie art. 6 ust. 3 wierzyciel ten ma ponadto prawo do rozsądnego odszkodowania za wszystkie inne koszty odzyskiwania przekraczające ową stałą kwotę.

16 W związku z tym z samej treści art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 wynika, że rozsądna rekompensata przewidziana przez wspomniany przepis dotyczy wszystkich pozostałych kosztów odzyskiwania, które nie zostały zrekompensowane przez stałą kwotę przyznaną wierzycielowi na podstawie art. 6 ust. 1 tej dyrektywy.

17 Ponadto Trybunał wyjaśnił w pkt 22–24 wyroku z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna (C-287/17, EU:C:2018:707), że posługując się w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 wyrażeniem „przekraczających tę kwotę", prawodawca Unii chciał podkreślić, że w ten sposób przedmiotem rozsądnej rekompensaty mogą być koszty odzyskiwania, niezależnie od ich charakteru, które przekraczają kwotę 40 EUR.

18 W związku z tym z samego tekstu omawianego przepisu wynika, że przewidziane przezeń rozsądne odszkodowanie ma zastosowanie do wszystkich kosztów, niezależnie od ich charakteru, które nie zostały jeszcze zrekompensowane przez kwotę 40 EUR, przyznaną ryczałtowo na mocy art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7.

19 Za taką interpretacją przemawia cel, do którego realizacji dąży dyrektywa 2011/7.

20 Dyrektywa ta zmierza bowiem do zwalczania opóźnienia w płatnościach w transakcjach handlowych, które to opóźnienie stanowi zgodnie z motywem 12 tej dyrektywy naruszenie umowy, które stało się finansowo interesujące dla dłużników, w szczególności z powodu niskiego poziomu lub braku odsetek za opóźnienia w płatnościach faktur (wyroki: z dnia 16 lutego 2017 r., IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, pkt 24; z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, pkt 25).

21 Z powyższego wynika, że wspomniana dyrektywa ma na celu skuteczną ochronę wierzyciela przed opóźnieniami w płatności. Taka ochrona oznacza przyznanie rzeczonemu wierzycielowi możliwie najpełniejszej rekompensaty kosztów odzyskiwania, jakie poniósł, w taki sposób, aby zniechęcić do takich opóźnień w płatnościach (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, pkt 26).

22 Niemniej jednak, ponieważ rekompensata przewidziana w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 ma być rozsądna, rekompensata ta nie może pokrywać ani części omawianych kosztów, która została już zrekompensowana przez stałą kwotę w wysokości 40 EUR przewidzianą w ust. 1 tego artykułu, ani kosztów, które okazują się być nadmierne z uwagi na ogół okoliczności danej sprawy (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, pkt 30).

23 Należy jeszcze dodać, że okoliczność, iż rozsądna rekompensata nie może pokryć części kosztów już zrekompensowanej przez stałą kwotę w wysokości 40 EUR, nie jest w stanie podważyć zniechęcającego celu rekompensaty przewidzianego w art. 6 dyrektywy 2011/7. W rzeczywistości bowiem artykuł ten przyznaje w każdym razie wierzycielowi prawo do uzyskania poza stałą kwotą w wysokości 40 EUR, która należy mu się automatycznie, także rozsądną rekompensatę za pozostałe koszty, jakie poniósł, unikając jednocześnie tego, aby te same koszty odzyskiwania zostały dwukrotnie zrekompensowane.

24 Tym samym zarówno z treści art. 6 dyrektywy 2011/7, jak i z celu tej dyrektywy wynika, że artykuł ten powinien być interpretowany w ten sposób, że rozsądna rekompensata przewidziana w jego ust. 3 za koszty związane z odzyskiwaniem poniesione przez wierzyciela powinna być obliczona poprzez wyłączenie z kwoty owych kosztów tych kosztów odzyskiwania, które zostały już pokryte przez 40 EUR przyznane ryczałtowo wierzycielowi na podstawie ust. 1 wspomnianego artykułu.

25 W związku z tym do sądów krajowych należy przyznanie wierzycielowi rozsądnego odszkodowania na podstawie art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7, o ile suma wszystkich kosztów odzyskiwania, która została poniesiona przez wierzyciela i którą sądy te uznają za rozsądną, przekracza 40 EUR, po odliczeniu od tej sumy przyznanej już tytułem ryczałtowym kwoty 40 EUR.

26 Wykładni tej nie może podważyć uwzględnienie motywów 19 i 20 dyrektywy 2011/7.

27 Z motywów tych nie można bowiem wywnioskować, że „wewnętrzne” koszty odzyskiwania mogą zostać zwrócone jedynie przez ryczałtową kwotę 40 EUR, podczas gdy inne koszty odzyskiwania powinny być przedmiotem autonomicznej rekompensaty na podstawie art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 (zob. podobnie wyrok z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, pkt 34–37).

28 Ponadto w każdym przypadku preambuła aktu Unii nie może mieć wiążącej mocy prawnej i nie można się na nią powoływać ani w celu odstąpienia od przepisów danego aktu, ani w celu interpretowania jego przepisów w sposób oczywiście sprzeczny z ich treścią (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, point 33). Otóż, jak podnosi także sąd odsyłający, art. 6 dyrektywy 2011/7 nie ustanawia żadnego rozróżnienia pomiędzy wewnętrznymi kosztami odzyskiwania a pozostałymi kosztami odzyskiwania.

29 Z powyższego wynika, że na przedstawione pytanie trzeba odpowiedzieć, iż art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7 należy interpretować w ten sposób, że od rozsądnej rekompensaty przewidzianej w tym przepisie należy odliczyć stałą kwotę w wysokości 40 EUR przyznaną wierzycielowi na podstawie art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

30 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych należy interpretować w ten sposób, że od rozsądnej rekompensaty przewidzianej w tym przepisie należy odliczyć stałą kwotę w wysokości 40 EUR przyznaną wierzycielowi na podstawie art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy.

Podpisy